

השטח הפלסטיני הכבוש

דוח שבועי בנושא הגנה על אזרחים

1 – 8 בינואר 2009

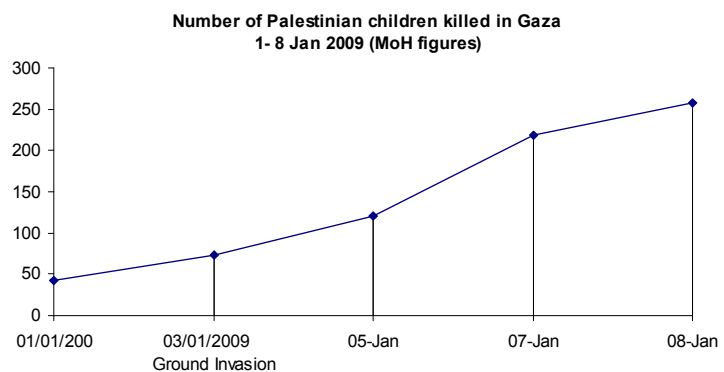
משבר הומינטרי ומשבר מתפתח בהגנה על אזרחים

מאז תחילת מבצע "עופרת יצוקה" ב-27 בדצמבר ועד ל-8 בינואר (4:00 אחה"צ) נהרגו 758 פלסטינים – כאשר 42% מתוכם, בקרוב, הם נשים (60) וילדים (257) וזאת על פי דיווח של משרד הבריאות הפלסטיני. שיעור הילדים ההרוגים עלה ב-250% מאז תחילת הפעולה הקרקעית ב-3 בינואר (ראה תרשים). 56% מאוכלוסיית עזה הם ילדים.

ב-3 בינואר פתחה ישראל בהפגזה אינטנסיבית על כל שטחי הגבול עם רצועת עזה ומאוחר יותר נכנסו כוחות קרקעיים. עם התקדמות הפעולה הקרקעית, העצימו הקרבות בין כוחות צבא ישראלים לבין חמושים פלסטינים, ואזרחים פלסטינים רבים נהרגו ונפצעו. טנקים ישראלים הפגזו בניינים שבהם, על פי החשד, הסתתרו לוחמים פלסטינים, ובתגובה נורו פגזי מרגמה. ב-5 בינואר פגעה הפגזה ישראלית פגיעה ישירה בשני בתי ספר של אונר"א, שבהם מצאו מחסה מאות אנשים ללא קורת גג. בהפצצה זו נהרגו לפחות 33 אזרחים פלסטינים.

ברצועת עזה אין מרחבים מוגנים, – אין מקלטים, הגבולות סגורים ולאזרחים אין לאן להימלט. מתקני אונר"א המשמשים מקלטים אינם בנויים לעמוד בהפגזות, היות שבימים כתיקונים אלה בתי ספר ובנייני משרדים והם אינם ממוגנים.

תרשים 1: מספר הילדים הפלסטינים שנהרגו ברצועת עזה 1-8 בינואר 2009 (נתוני משרד הבריאות הפלסטיני)

הרג בשכונת זייתון:

דווח על הרס רב ואבידות רבות בנפש בשכונת זייתון, מדרום לעזה, בעקבות התקפות צה"ל. מ-3 עד 7 בינואר מנע צה"ל כניסת צוותים רפואיים לאזור כדי לפנות פצועים. ב-4 בינואר, באחת התקריות החמורות ביותר מתחילת המבצע, פינו כוחות חי"ר ישראלים, על פי כמה עדויות, כ-110 פלסטינים (שמחציתם היו ילדים) לבית מגורים בזייתון, והתרו בהם להישאר בתוך הבית. כעבור 24 שעות הפגזו הכוחות הישראלים את הבית שוב ושוב

1 המשרד לתאום הומניטארי של האו"ם – OCHA

www.ochaopt.org ochaopt@un.org תל: 02 – 582 5853 /9962 ת.ד. 38172 ירושלים,

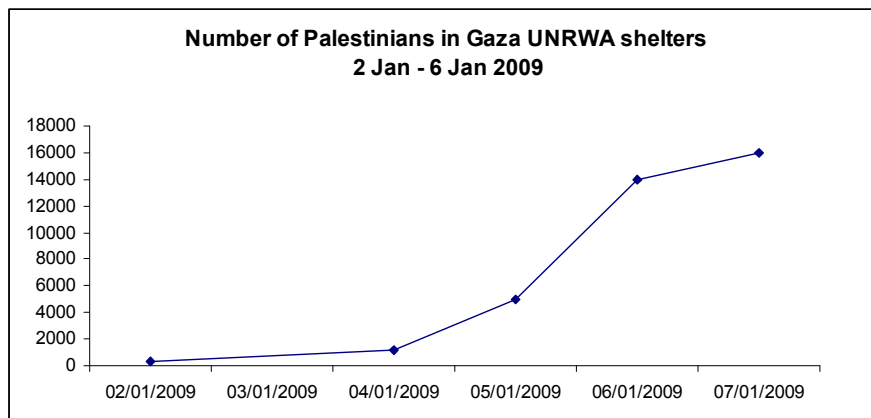
והרגו כ-30 מהם. אלה ששרדו והיו מסוגלים ללכת הלכו, שני קילומטר עד לכביש צלאח א-דין ומשם הועברו לבית חולים בכלי רכב אזרחיים. שלושה ילדים, הצעיר מהם בן חמישה חודשים, מתו עם הגיעם לבית החולים.

ב-7 בינואר, לאחר שצוותי הצלב האדום והסהר האדום ביקשו במשך כמה ימים מעבר בטוח לאזור, הותרה כניסתם הרגלית (ללא אמבולנסים) לשטח הצבאי הסגור, בזמן הפוגה של שלוש שעות בלחימה, כדי לפנות את הניצולים שנותרו במקום. עקב הזמן המוגבל שעמד לרשות הצוותים, לא הצליחו אנשי הצלב האדום והסהר האדום להגיע לכל הבתים באזור. בסך הכול פינו צוותי הצלב האדום והסהר האדום 30 פלסטינים, בהם 18 פצועים.

גידול מהיר במספר העקורים בתוך הרצועה

ההתקפה הישראלית הותירה אחריה את המספר הגדול ביותר של העקורים הפלסטינים שאולצו לעזוב את ביתם מאז 1967.

תרשים 2: מספר הפלסטינים שמצאו מחסה במבנים של אונר"א ברצועת עזה: 6 – 2 בינואר 2009

בתחילה, ביקשו מחסה רק כמה מאות פלסטינים עקורים בחמישה בתי ספר של אונר"א, אך משהחלה הפעולה הקרקעית נהרו אלפי פלסטינים עקורים אל מתקני אונר"א. נכון ל-7 בינואר, 16,000 עקורים שהו ב-23 מקלטים. סוכנות אונר"א חילקה מנות מזון, מזרנים ושמיכות לנזקקים, והמלאי הולך ואוזל. על פי הדיווח, ביכולתה של אונר"א לספק מחסה לעד 40,000 עקורים.

פסק זמן בפעולות האיבה

ב-7 בינואר כונן צה"ל הפוגה למשך שלוש שעות על רקע הומניטרי, כדי לאפשר לאוכלוסייה האזרחית להצטייד במצרכים בסיסיים ולקבל שירותים רפואיים. באותו יום פתח צה"ל מוקד לתאום עניינים הומניטריים (HACC), בכוונה לתאם בין ארגוני סיוע שונים את העברת המזון, הדלק והמצרכים לתוך עזה, ואת פינוי התושבים הזרים.

כל מנגנון שמסייע במתן עזרה הוא מבורך, ואולם צורכי האוכלוסייה גדולים כל כך בנקודת זמן זו, עד כי צוותי תוכניות הסיוע ההומניטרי נדרשים לתפקד מסביב לשעון. לתוכניות הסיוע דרושים קווי אספקה קבועים ורציפים לתוך רצועת עזה, המסוגלים לספק את צורכי האוכלוסייה, וכן סביבה שתאפשר לתושבים גישה בטוחה לסיוע ולשירותים, ובכלל זה תנועה חופשית ובטוחה לאמבולנסים המובילים פצועים לטיפול, וכמו כן תנאים שיאפשרו גישה לתיקון התשתיות החיוניות.

פעילות חמושים פלסטינים

במהלך תקופת הדיווח, פלסטינים ירו מאות טילים לתוך ישראל, אחדים פגעו עמוק בשטח ישראל, יותר מאי פעם בעבר. שלושה אזרחים ישראלים נהרגו מאז 27 בדצמבר וכ-50 נפצעו. שבעה חיילים ישראלים נהרגו בלחימה,

בהם ארבעה חיילים שנהרגו ב-5 בינואר מ"אש ידידותית", ויותר מ-80 חיילי צה"ל נפצעו מאז תחילת הפעולה הקרקעית.

החשמל והדלק ברצועת עזה

אספקת החשמל פחתה בהדרגה במהלך השבוע ונותקה לגמרי במרבית חלקי עזה ב-4 בינואר. מאז הושבתה תחנת הכוח ב-30 בדצמבר, עקב מחסור ביתרות דלק, סבלה הרצועה מירידה של 41% באספקת החשמל. בשלב זה הגיעו הפסקות החשמל ל-16 שעות ביום בעיר עזה, ובאזורים אחדים נמשכו ההפסקות עד 48 שעות, בעקבות הנזק שניגרם לקווים בזמן תקיפות האוויר. מסוף הדלק בנחל עוז היה סגור בשלבים הראשונים של ההתקפה.

ב-4 בינואר, נותרו 75% מתושבי עזה מנותקים לגמרי מחשמל. עם תחילת הפעולה הקרקעית נותקו נפת עזה בכללה ורוב שטחי צפון ומרכז הרצועה מחשמל, וברפיח הייתה רק אספקה מוגבלת, לאחר שההפצצות פגעו בקווי חשמל המוליכים כוח לרצועה ממצרים. ב-4 בינואר הותרה כניסת 215,000 ליטר של דלק תעשייתי לתחנת הכוח ברצועה. ב-5 בינואר תוקנו שניים מתוך שבעה קווי מתח המוליכים חשמל מישראל ומרפיח. ואולם, נכון ל-6 בינואר, חזר החשמל רק לחלקים מעטים מהעיר עזה בשל נזק חמור שנגרם לרשת החשמל. התיקונים נמשכים.

בריאות

במהלך השבוע, נבעה הדאגה העיקרית מהשפעת הפסקות החשמל על מתקני הרפואה הראשונית. בתי החולים המשיכו לתפקד תחת הפסקות חשמל יומיומיות. מלאי הדלק לגנרטורים לגיבוי נותר מינימאלי, מה גם שגנרטורים אלה נועדו לשימוש לטווח קצר בלבד ולא במשך זמן ממושך וברציפות (מה שמגביר את סכנת הקריסה). ב-1 בינואר הובאו ארבעה גנרטורים חדשים דרך מעבר רפיח וחולקו בין בתי החולים של משרד הבריאות בעזה כגיבוי נוסף.

מצב החשמל בעזה החמיר עוד יותר כאשר ב-5 בינואר הושבתו הגנרטורים בתחנות האמבולנסים של עזה, בתחנות החיסון, במעבדות ובמחסנים עקב מחסור בדלק, זאת עד שסוכנות אונר"א העבירה דלק למשרד הבריאות. בבית החולים שיפא, עלול כשל בהפעלת הגנרטור להוביל לאסון, עקב התלות במיכשור המופעל על ידי חשמל של 70 מטופלים בטיפול נמרץ, בהם 30 במחלקת יילודים.

בתחילת השבוע כרעו בתי החולים תחת עומס הפצועים הרב. המטופלים שוחררו במהירות האפשרית כדי לפנות מיטות לפצועים חדשים, אך יחידות הטיפול נמרץ עדיין עמוסות יתר על המידה. מספר המיטות בבתי החולים עומד על כ-2,000 מיטות, אך רק 164 מתוכן הן מיטות במחלקות לטיפול מיוחד (28 בטיפול נמרץ כללי, 20 בטיפול נמרץ להתקפי לב, 8 ביחידות כוויות, 10 בטיפול נמרץ ילדים, 98 במחלקות יילודים). קיים חשש גדול לבטיחות אמבולנסים וצוותים רפואיים; המצב הבטחוני מונע מרבים מהפצועים להגיע לבתי החולים והאמבולנסים מתקשים להגיע לפצועים בגלל חילופי אש בלתי פוסקים. על פי משרד הבריאות, במהלך השבוע נהרגו שישה אנשי צוות רפואי ו-30 נפצעו; אחד עשר אמבולנסים נפגעו.

תרשים 3: יבוא אספקה רפואית מה-30 בדצמבר עד 6 בינואר

	30-Dec-08	31-Dec-08	01-Jan-09	02-Jan-09	05-Jan-09	06-Jan-09	Total
מטעני אספקה רפואית	24	6	7	5	1.5	7	51.5

בתחילת המבצע הישראלי, מלאי הציוד הרפואי ההולם וחלקי החילוף כבר היה דליל עקב הסגר שנמשך 18 חודשים. ב-2 בינואר, אחרי הזרמה משמעותית של ציוד רפואי בימים שקדמו לכך, החל מצב האספקה הרפואית

3 המשרד לתאום הומניטארי של האו"ם – OCHA

ת.ד. 38172 ירושלים, טל: 02 – 582 5853 /9962 ochaopt@un.org www.ochaopt.org

להתייצב, אף שעדיין קיים מחסור בבתי החולים. ואולם, הכנסת האספקה הרפואית לעזה דרשה מאמצים לוגיסטיים של מיון וניהול המלאי. חלוקת הציוד הרפואי והפצתו נמשכים ואספקה הגיעה לבתי החולים לפני תחילת הפעולה הקרקעית. יחידות טיפול נמרץ בבתי החולים עדיין עמוסות מדי והן עדיין מוגבלות; קיים גם מחסור ברופאים מומחים. צוות כירורגי של הצלב האדום נכנס ב-5 בינואר וצייד את בתי החולים ב-1,000 יחידות טטנוס אוקסיד. יש צורך דחוף במנתחים בתחומי הנירולוגיה, כלי דם, אורתופדים ומנתחי לב.

מעבר ארז נפתח לסירוגין במהלך השבוע כדי לאפשר פינוי של שמונה מקרים רפואיים ושמונה הפניות לבתי חולים ישראליים. למעט מקרים אלה, משרד הבריאות של הרשות הפלסטינית הפסיק לאשר הפניות מטופלים מעזה לטיפול רפואי בישראל כבעבר, אלא רק לבתי חולים במצרים. מאז תחילת פעולות האיבה, הועברו 134 מטופלים למצרים דרך מעבר רפיח. גובר החשש לגורלם של 1,000-700 חולים כרוניים אשרמדי חודש טופלו באופן סדיר בישראל ובירושלים המזרחית. מנגנון המעבר לטיפול (בישראל) דרך מעבר ארז השתבש.

מים ותברואה

החל ב-7 בינואר, 800,000 איש בצפון עזה, בנפת עזה ובמרכז הרצועה חיים ללא אספקת מים זורמים. מערכות הביוב והמים ניזוקו קשות בהפצצות במהלך השבוע, ובבית חאנון ובית לאהיא מציף הביוב את הרחובות. התנאים הוחרפו כשחמש מתוך 37 משאבות המים ברצועה נסגרו עקב מחסור בדלק למחוללי הגיבוי. מתעוררת דאגה שההפצצות יפגעו בקירות החול של אגן הביוב של בית לאהיא ויגרמו להצפת ביוב מאסיבית. סכנה מיידית נשקפת כעת לכ-15,000 איש. לפני שנתיים נהרגו חמישה אנשים ו-2,000 נאלצו לפנות את ביתם כשאגן הביוב עלה על גדותיו. מצב הביוב מסוכן גם בגלל האיום החמור בהתפשטות מחלות המועברות דרך מים.

ב-2 בינואר פגעו התקיפות האוויריות בצינור מים לשתייה באל-מוע'ראג'ה וניתקו את אספקת המים ל-30,000 איש במחנה הפליטים נוסיראת. בנוסף לכך, על פי רשות המים של עזה (CMWU), 48 מתוך 130 בארות המים בעזה אינן מתפקדות בגלל העדר חשמל, צינורות פגועים או מחסור בדלק להפעלת הגנרטורים. לפחות 45 בארות מים נוספות מתפקדות חלקית בלבד ובסכנת סגירה ללא אספקת דלק וחשמל נוספת. ב-4 בינואר תרמה סוכנות אונר"א 75,000 ליטר דלק לרשות המים. בשל המצב הביטחוני, התקשתה הרשות לתקן את הנזקים בתשתית הצינורות.

המעברים

(תרשים 4: מספר המטענים שנכנסו לרצועה בין 30 בדצמבר – 8 בינואר - ראו תרשים בסוף הטקסט)

מוצע המטענים שנכנסו לעזה בשבעת ימי הלחימה האחרונים היה גבוה פי שלושה מהמוצע שנכנס בשבועות שלפני פרוץ פעולת האיבה – 67 מטענים ליום (30 בדצמבר עד 8 בינואר) בהשוואה ל-23 מטענים ליום בנובמבר.

במהלך תקופת הדיווח ניכנסו רוב מטעני המזון והאספקה הרפואית לרצועה דרך מעבר כרם שלום, למעט כמה משלוחי אספקה רפואית שהוכנסו ממצרים דרך מעבר רפיח. סך הכול, נכון ל-8 בינואר, נכנסו 469.5 מטענים דרך כרם שלום ו-13 מטעני אספקה רפואית נכנסו דרך מעבר רפיח.

מעבר ארז נפתח לסירוגין במהלך השבוע כדי לאפשר פינוי מקרים רפואיים לבתי חולים ישראליים. ב-3 בינואר, 226 בעלי אזרחות זרה, בעיקר בני זוג ותושבי עזה וילדיהם, עזבו את עזה דרך מחסום ארז.

מסוף נחל עוז נותר סגור במהלך רוב תקופת הדיווח אך נפתח ב-5 בינואר כדי לאפשר כניסת 215,000 ליטר דלק תעשייתי לצד 47 טונות גז לבישול שנשאבו מישראל לעזה. 100,000 ליטר סולר הועברו לטובת סוכנות אונר"א.

שרוול המסוע במעבר קרני, האמצעי היחיד להעברת גרעיני חיטה, נותר סגור במהלך השבוע, מה שגרם לדלדול מלאי החיטה ולסגירת כל שש טחנות הקמח ברצועה.

4 המשרד לתאום הומניטארי של האו"ם – OCHA

ת.ד. 38172 ירושלים, טל: 02 – 582 5853 /9962 ochaopt@un.org www.ochaopt.org

מזון

על אף כניסתם של 232 מטענים של קמח לעזה מאז ה-30 בדצמבר, לא הותרה כניסת גרעיני חיטה מאז תחילת פעולות האיבה. משרד הכלכלה של עזה הורה לטחנות לערוך קיצוב של הקמח הקיים ולפקח על חלוקתו למאפיות. נכון ל-6 בינואר פעלו רק תשע מאפיות בעזה, בשל המחסור בקמח ובגז לבישול, ומחירי הלחם הוכפלו כמעט מאז תחילת המתקפה הישראלית. ארגון המזון העולמי (WFP) דיווח על מחסור באורז, סוכר, מוצרי חלב, חלב, מזון משומר ובשר טרי. לא רק הסגר אחראי למחסור זה, אלא גם הרס מנהרות רבות לאורך הגבול עם מצרים, שדרך יובאו רבים מהמצרכים האלה.

תרשים 5: התפלגות המטעני החיטה שניכנסו לרצועה בין 28 לדצמבר ו-7 בנואר

	תאריך	סה"כ
מטעני חיטה	28-Dec-08	17
	29-Dec-08	26
	30-Dec-08	30
	31-Dec-08	31
	01-Jan-09	17
	02-Jan-09	21
	05-Jan-09	32
	06-Jan-09	22
	07-Jan-09	36
סה"כ		232

אמנם חלוקת המזון של ה-WFP ל-265,000 מוטבים נמשכת, אך חלים שיבושים בחלוקת הסיוע בגלל הסיכון הביטחוני. מאז 27 בדצמבר חילק ה-WFP רק מקצת מ-1,350 הטונות שברשותו. סוכנות אונר"א חידשה את חלוקת המזון ל-2,000-3,000 משפחות בשישה מרכזי חלוקה ב-1 בינואר, אך נאלצה להפסיק אותה כעבור שלושה ימים בשל הפעילות הצבאית של ישראל, למעט בדרום הרצועה.

לפני המבצע הנוכחי כ-80 אחוז מאוכלוסיית הרצועה כבר נשענה על סיוע הומניטרי, כולל חלוקת מזון מסוכנויות האו"ם ומארגונים בינלאומיים.

גל מחאות בגדה המערבית הסתכם בפציעת פלסטינים

ברחבי הגדה נמשכו במהלך תקופת הדיווח הפגנות מחאה יומיות נגד המבצע ברצועה, בנוסף להפגנות נגד הגדר. כמה מההפגנות התפתחו להתנגשויות אלימות בין מפגינים שהשליכו אבנים לבין כוחות הביטחון הישראליים, שהגיבו גם באש חיה, ירי כדורים מצופים גומי, גז מדמיע ותקיפה גופנית. בנוסף, כמה תקריות של יידוי אבנים במחסומי צה"ל הסתיימו בפציעת פלסטינים השבוע, רובם ילדים פלסטינים ממחנה הפליטים קלנדיה (ירושלים). במהלך התקריות וההתנגשויות האלה נפצעו לפחות 35 פלסטינים (שניים באורח אנוש) מידי חיילי צה"ל, מתוכם 21 ילדים ושני מפגינים נהרגו. מפגינים רבים סבלו משאיפת גז מדמיע. שישה מפגינים נפצעו מידי שוטרי הרשות הפלסטינית בחברון.

דווח השבוע גם על מקרים אחדים של יידוי אבנים והשלכת בקבוק תבערה על כלי רכב ישראליים בכבישים ראשיים, במיוחד בצפון הגדה. לא דווח על נפגעים. בשני מקרים כאלה הטיל צה"ל עוצר על הכפרים נבי אליאס (נפת קלקיליה) וחוארה (נפת שכם) לכ-12 שעות. בשני מקרים השתלט צה"ל על גגות של בתי פלסטינים ולמשך יומיים השתמש בהם כעמדות תצפית על כבישים ראשיים.

מספר הפלסטינים שנעצרו השבוע על ידי צה"ל המשיך לעלות והגיע ל-116, בהשוואה ל-75 ו-56 בשבועיים הקודמים.

ב-2 וב-3 בינואר הטילה ישראל סגר כללי על הגדה המערבית. נמנעה כניסת כל הפלסטינים בעלי אישור כניסה לירושלים המזרחית ולישראל, למעט מקרים רפואיים דחופים, עובדי או"ם וסוכנויות בינלאומיות. ב-2 בינואר נאסר על גברים פלסטינים בני 16-50 לעבור דרומה במחסום תפוח, ובכך ניתקו אותם ממרכז הגדה ודרומה.

אישור בג"צ להרוס את בית משפחתו של תוקף פלסטיני

השבוע דחה בג"צ עתירה כנגד הרס שתיים מתוך ארבע הקומות של בניין בירושלים המזרחית, על פי הוראה של צה"ל. בניין זה הוא בית משפחתו המורחבת של מבצע הפיגוע בישיבה ("מרכז הרב") במארכס 2008, שבו נהרגו שמונה ישראלים, בהם ארבעה ילדים וכן המפגע עצמו. לפיכך, מרתף הבניין, וכן שתי הדירות בקומה הראשונה, ייאטמו. זהו צו הריסה "כאמצעי ענישה" ראשון מסוג זה שהוציא צה"ל מאז פברואר 2005 כנגד משפחה של מפגע שמת. בשעתו השעה משרד הביטחון הישראלי את הריסת הבתים, כאמצעי ענישה, על סמך המלצות ועדה שדנה באפקט ההרתעה של הריסות בתים מעין אלה. מאז תחילת האינתיפאדה השנייה ועד לאותה העת, הרסה ישראל יותר מ-600 יחידות דיור כאמצעי ענישה.

